

Õiguskantsleri Kantselei

Katrin Prükk
Advokaadibüroo Advocatus
katrin@advocatus.ee

Teie 12.01.2024 nr

Meie 20.02.2024 nr 14-1/240243/2401067

Abivajajale abi andmine

Lugupeetud Katrin Prükk

Kirjutasite, et puutuisite tööalaselt kokku looga, mis pani Teid küsima, kas inimese põhiõigused on ikka kaitstud olukorras, kus teda abistama pidavad asutused ja teenuseosutajad lähtuvad oma tegevuses abivajaja lähedase soovideist ning jätavad välja selgitamata abivajaja enda tahte ja vajadused.

Täname, et sellest probleemist meile kirjutasite. Õiguskantslerile on ka varem olnud lahendada asju, kus abivajaja vajaduste ja tahte üle on otsustanud tema lähedane, mitte abivajaja ise.

On selge, et oma vajadusi, soove ja tahtet teab kõige paremini inimene ise. See tähendab, et abivajaja lähedane saab mõnikord vaid vahendada teistele isikutele abivajaja tahtet. Näiteks võib ta selgitada abivajaja viibete, häälsuste vms tähendust, kuidas abivajaja millelegi reageerib ning niiviisi vahendada abivajaja soove ja vajadusi. See võib tulla kõne alla näiteks sotsiaalabi korraldamisel.

Õiguskantsler on leidnud, et nii abivajaduse hindamisel kui ka abi pakkumise üle otsustamisel tuleb suhelda siiski otse abivajajaga (vt nt [Õiguskantsleri ettepanekut](#) abi korraldamise kohta Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsusele). Abivajaja lähedaste kaasamisel tuleb teadvustada ohtu, et vahendajal võib segi minna tema enda ja abivajaja vaatenurk asjadele. Märkisite seda ka oma pöördumises.

Tervishoiuteenuste osutamisel kehtib reegel, et kui inimene on võimeline ise tahtet avaldama, siis teeb ta ise otsuse, kas ta kasutab tervishoiuteenust või mitte ([võlaõigusseaduse](#) § 766 lg 4, vt ka patsiendi koostöökohustuse kohta §-st 764). Seega peab tervishoiutöötaja suhtlema otse patsiendiga ning veenduma, kas patsient on võimeline teenuse osutamiseks vajalikku nõusolekut andma, nii nagu seadus seda ette näeb.

See, millal on põhjendatud täisealisele inimesele määrata seaduslik esindaja (eestkostja), sõltub paljuski konkreetsetest asjaoludest. [Perekonnaseaduse](#) § 203 lõike 2 järgi on eestkostja määramise peale põhjust mõelda siis, kui täisealise huve ei saa kaitsta volituse andmise ning perekonnaliikmete või muude abiliste kaudu.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Teie kirjelduse ei luba järeldada, kas inimesele tulnuks määrata eestkostja või saanuks tema huve kaitsta teisiti. Selge on aga see, et ajendatuna hoolitsust vajava inimese kaitsmise soovist ei saa ka selliseid otsuseid teha kergekäeliselt, vaid ka see otsus peab olema alati hästi läbi kaalutud ja põhjendatud.

Kolleegidega arutades jõudsime arusaamisele, et nende murede lahendamiseks ei piisa ilmselt ühekordsest selgitustööst või koolitusest. Näiteks on võlaõigusseadus kehtinud 2002. aasta juulist alates, ent Õiguskantsleri Kantselei eestvedamisel on alles nüüd hakatud teadvustama lapsedatsientide õigusi ning patsiendi õigust anda etteulatuvalt korraldusi puhuks, kui ta on otsustusvõimetu ega saa teda puudutavate raviotsuste tegemisel kaasa rääkida. Püüame leida võimalusi selleks, et ka Teie tõstatatud küsimustes ametnike ja arstide õigusteadlikkust tõsta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Olari Koppel
õiguskantsleri asetäitja-nõunik-kantselei direktor
õiguskantsleri volitusel

Kärt Muller 693 8418
Kart.Muller@oiguskantsler.ee

Anneli Kivitoa 693 8417
Anneli.Kivitoa@oiguskantsler.ee